

РОЗДІЛ 2 ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

УДК 821.161.2-31:355.48(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/philspu/2026.14.3>

АНТИМІЛІТАРНИЙ ДИСКУРС У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПРОЗІ ПРО РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКУ ВІЙНУ

Волосянко Іванна Василівна,

викладачка кафедри української філології та суспільствознавчих дисциплін

ЗВО «Університет Короля Данила»

ORCID ID: 0000-0003-0761-1587

У статті досліджено специфіку антимілітарної репрезентації російсько-української війни в сучасній українській прозі як цілісного художньо-дискурсивного феномена. Актуальність розвідки зумовлена необхідністю осмислення війни не лише як історико-політичної події, а як складного антропологічного, екзистенційного та гуманітарного явища, що радикально трансформує індивідуальну й колективну свідомість. Метою дослідження є виявлення художніх моделей інтерпретації воєнної реальності в антимілітарній оптиці, а також аналіз функціонування антиколоніального й постколоніального дискурсів у сучасному літературному процесі.

Матеріалом дослідження слугували твори сучасних українських письменників (С. Талан, Г. Вдовиченко, Н. Фіалко, Є. Положія), у яких репрезентовано різні моделі художнього осмислення війни. Методологічну основу дослідження становить комплекс антимілітарного, антиколоніального, постколоніального, історико-літературного, герменевтичного, наратологічного та психологічного підходів, що забезпечує багатовимірний аналіз текстів. У результаті наукової розвідки з'ясовано, що антимілітарна проза формує особливу художню систему, у якій війна постає як простір дегуманізації, моральної кризи та руйнування соціальних зв'язків. Виявлено, що ключовими ознаками цієї системи є деконструкція міфів про війну, психологізація травматичного досвіду, критика імперських наративів і репрезентація процесів деформації особистості під впливом насильства. У дослідженні також окреслено типологію персонажів (військові, цивільні, колаборанти, представники окупаційних структур), через яку моделюється багатовимірність воєнного досвіду. Зроблено висновок, що антимілітарна репрезентація війни в сучасній українській прозі функціонує як важливий механізм переосмислення історичної реальності та формування нової гуманістичної парадигми літератури. Перспективи подальших досліджень пов'язані з тендерним аналізом воєнного наративу, компаративістикою антивоєнної прози та вивченням новітніх форм художньої репрезентації війни.

Ключові слова: антимілітарний дискурс, воєнна проза, російсько-українська війна, постколоніалізм, дегуманізація, травматичний наратив, психологізм, ідентичність.

Volosianko Ivanna. Antimilitarist Discourse in Contemporary Ukrainian Prose about the Russian – Ukrainian War

The article examines the specifics of the antimilitarist representation of the Russian – Ukrainian war in contemporary Ukrainian prose as a holistic artistic and discursive phenomenon. The relevance of this study is determined by the need to interpret war not only as a historical and political event, but also as a complex anthropological, existential, and humanitarian phenomenon that radically transforms both individual and collective consciousness. The aim of the research is to identify artistic models for interpreting wartime reality through an antimilitarist lens, as well as to analyze the functioning of anti-colonial and postcolonial discourses in the contemporary literary process.

The research material consists of works by contemporary Ukrainian writers (S. Talan, H. Vdovychenko, N. Fialko, Ye. Polozhii), which represent various models of artistic conceptualization of war. The methodological framework of the study is based on a combination of antimilitarist, anti-colonial, postcolonial, historical-literary, hermeneutic, narratological, and psychological approaches, enabling a multidimensional analysis of the texts. The study reveals that antimilitarist prose forms a distinct artistic system in which war is depicted as a space of dehumanization, moral crisis, and the breakdown of social bonds. It is demonstrated that the key features of this system include the deconstruction of war myths, the psychologization of traumatic experience, the critique of imperial narratives, and the representation of personality deformation under the influence of violence. The study also outlines a typology of characters (military personnel, civilians, collaborators, and representatives of occupying structures) through which the multidimensional nature of wartime experience is modeled. It is concluded that the antimilitarist representation of war in contemporary Ukrainian prose functions as an important mechanism for rethinking historical reality and for shaping a new humanistic paradigm of literature. Prospects for further research include gender analysis of wartime narratives, comparative studies of antiwar prose, and the exploration of emerging forms of literary representation of war.

Key words: antimilitarist discourse, war prose, Russian–Ukrainian war, postcolonialism, dehumanization, traumatic narrative, psychologism, identity.

Вступ. Російсько-українська війна, що розпочалася у 2014 році, істотно вплинула на розвиток сучасного українського літературного процесу, актуалізувавши нові способи художнього осмислення воєнного досвіду

та зумовивши формування відповідної художньо-естетичної парадигми. Художні тексти про війну актуалізують проблеми ідентичності, історичної пам'яті, морального вибору, колоніальної спадщини та інформаційної

боротьби, водночас спрямовуючи увагу на деконструкцію імперських наративів і критичне переосмислення концепту «руського мира». Попри значний науковий доробок (Я. Поліщук, М. Рябченко, Н. Герасименко, О. Пухонська, М. Шкандрій, П. Іванишин, Т. Гундорова та ін.), антимілітарна репрезентація сторін конфлікту як цілісна художня система залишається недостатньо дослідженою. Антимілітарна оптика дозволяє інтерпретувати війну як гуманітарну катастрофу, що руйнує моральні цінності, соціальні зв'язки та базові форми людського буття.

Мета дослідження. Мета дослідження полягає у з'ясуванні специфіки антимілітарної репрезентації російсько-української війни в сучасній українській прозі, виявленні художніх моделей осмислення війни як гуманітарної та екзистенційної катастрофи, а також в аналізі функціонування антиколоніального й постколоніального дискурсів.

Матеріал та методи. Матеріалом наукової розвідки є сучасна українська проза про російсько-українську війну, зокрема твори С. Талан, Г. Вдовиченко, Н. Фіалко, Є. Положія, у яких репрезентовано різні моделі художнього осмислення воєнної дійсності.

Методологічну основу становить комплекс взаємопов'язаних підходів. *Антимілітарний* підхід застосовано для інтерпретації війни як гуманітарної та моральної катастрофи. *Антиколоніальний і постколоніальний* підходи використано для аналізу імперських наративів, моделей колаборації та механізмів опору. *Історико-літературний метод* забезпечує розгляд творів у контексті розвитку сучасної воєнної прози. *Герменевтичний* підхід спрямований на інтерпретацію авторських концепцій і смислових домінант текстів. *Наратологічний* метод дозволяє проаналізувати оповідні стратегії, а *психологічний* – дослідити травматичний досвід і трансформації персонажів у воєнних умовах.

Результати. У сучасній українській прозі війна репрезентується не лише як збройне протистояння, а й як наслідок тривалого функціонування імперського й неокolonіального дискурсів, спрямованих на руйнування національної ідентичності та деформацію суспільної свідомості. Художні тексти про події на Донбасі пов'язують витоки конфлікту з впливом колоніальних ідеологем, міфу про «братні народи», радянської ностальгії та пропагандистських практик, що легітимізували концепт «руського мира» й формували колонізовану свідомість населення окупованих територій. Показовою є художня репрезентація цих процесів у романі С. Талан «Ракурс», де через образ Геннадія відтворено механізми символічної самоідентифікації, сформованої під впливом імперських міфів [1, с. 68–69]. Образ «ряжених козаків» функціонує як ідеологічний симулякр, що імітує історичну традицію й виконує маніпулятивну функцію. Водночас авторка зосереджує увагу не стільки на перебігу воєнних подій, скільки на їхніх антропологічних наслідках – руйнуванні моральних орієнтирів, родинних зв'язків і суспільної солідарності. Особливе місце в сучасній прозі посідає художня репрезентація цивільного населення Донбасу, яке постає не

лише свідком, а й учасником суспільно-політичного конфлікту. Письменники пов'язують світоглядну поляризацію суспільства з тривалим впливом радянських та імперських наративів, інформаційною залежністю регіону й механізмами пропаганди. У творах С. Талан («Ракурс», «Повернутися дощем», «Оголений нерв»), Н. Фіалко («Коли брати стають ворогами»), Г. Вдовиченко («Маріупольський процес») актуалізовано мотиви міжпоколіннєвого конфлікту, кризи ідентичності та руйнування родинних комунікацій, що становить важливий компонент антимілітарного дискурсу. Аналіз сучасної української прози засвідчує, що художня репрезентація сторін конфлікту виходить за межі опозиції «свій – чужий». У досліджуваних творах виокремлюються *три основні групи персонажів*: колаборанти й прихильники сепаратизму, російські військові та представники окупаційних формувань, а також українські військовослужбовці. Така система образів репрезентує війну як складний соціокультурний і антропологічний феномен, у якому визначальними стають проблеми колоніальної спадщини, інформаційної війни, морального вибору, дегуманізації та кризи людської комунікації. Топос війни в сучасній українській прозі постає одним із центральних художніх конструктів, через який осмислюються не лише воєнні події, а й глибинні антропологічні, морально-психологічні та соціокультурні трансформації, спричинені російсько-українським протистоянням. У досліджуваних творах війна репрезентується як багатовимірне явище гібридного характеру, що поєднує військові, інформаційні, ідеологічні та психологічні форми впливу. Відтак художня рецепція війни тяжіє до відтворення її мінливості, непередбачуваності та руйнівного впливу на всі сфери людського буття. Сучасна література не лише фіксує перебіг історичних подій, а й виробляє нові інтерпретаційні моделі їх осмислення, у яких війна постає як масштабна гуманітарна й екзистенційна криза. Одним із важливих аспектів антимілітарного дискурсу стає послідовна деконструкція міфу про так звану «романтику війни». Письменники переконливо демонструють, що війна руйнує не лише життя її безпосередніх жертв, а й світоглядні ілюзії тих, хто під впливом пропаганди добровільно долучається до незаконних збройних формувань. У багатьох творах сучасної прози сепаратистське середовище постає простором внутрішньої ієрархії насильства, жорстокості та приниження, де задекларовані гасла про «визволення» чи «народне повстання» швидко поступаються реальним практикам сваволі та терору. Показовою в цьому контексті є художня репрезентація персонажа Бучі-Буслаєва в романі Г. Вдовиченко «Маріупольський процес». Авторка створює образ людини, яка до початку воєнних подій перебувала на соціальній периферії та не мала жодного суспільного авторитету [2, с. 27]. Однак війна стає для такого персонажа механізмом соціальної легітимації та способом реалізації прихованих деструктивних інстинктів. Завдяки воєнному хаосу особи подібного типу отримують можливість здобути владу над іншими, використовуючи насильство як головний інструмент самоствердження. Особливо важливим є те,

що письменниця не обмежується зображенням зовнішніх проявів жорстокості, а розкриває психологічну природу насильства як одного з визначальних компонентів воєнної реальності. Буча-Буслаєв постає не стільки військовим лідером, скільки носієм авторитарної свідомості, для якої приниження іншого стає формою самореалізації. Його взаємини з підлеглими ґрунтуються на страхові, фізичному й моральному тиску, а також систематичному порушенні людської гідності. Показовими є епізоди так званих «випробувань», коли місцевих добровольців піддають психологічним і фізичним тортурам під приводом підготовки до можливого полону. У художньому вимірі подібні сцени набувають символічного значення, демонструючи механізми дегуманізації людини в умовах війни. Антимілітарний пафос твору реалізується через послідовне викриття справжньої природи воєнного насильства. Якщо на початковому етапі частина місцевого населення сприймає участь у збройних формуваннях як шлях до соціального визнання або спосіб реалізації нав'язаних ідеологічних уявлень, то згодом війна відкриває свою справжню сутність як простір безправ'я, страху та моральної деградації. Відтак персонажі дедалі частіше усвідомлюють розрив між пропагандистськими гаслами та реальною практикою функціонування окупаційного середовища. Особливої ваги набуває той факт, що жертвами насильства стають не лише представники умовного «ворожого табору», а й самі учасники сепаратистських формувань. Таким чином письменниця демонструє універсальний характер руйнівного впливу війни, яка поступово поглинає всіх без винятку учасників конфлікту. У цьому контексті війна постає не як простір героїчної самореалізації, а як середовище моральної деградації, де насильство стає нормою соціального існування. Через образ Бучі-Буслаєва та його оточення Г. Вдовиченко розкриває одну з ключових ідей сучасної антимілітарної прози: війна створює умови для актуалізації найнебезпечніших форм людської агресії та руйнує базові механізми соціальної комунікації. Саме тому в романі «Маріупольський процес» у центрі уваги перебуває не військовий аспект конфлікту як такий, а процес поступової втрати людяності в умовах насильства, страху та всездозволеності. Така художня стратегія дозволяє інтерпретувати війну як масштабну антропологічну катастрофу, що руйнує не лише фізичний простір життя людини, а й моральні засади її існування.

Якщо в романі Г. Вдовиченко «Маріупольський процес» новоявлені сепаратисти репрезентовані переважно інфантильними юнаками, які під впливом пропаганди сприймають війну як своєрідну гру та можливість долучитися до «героїчних» подій, то в романі С. Талан «Повернутися дощом» художній акцент зміщується на морально-психологічну деградацію особистості в умовах війни. Письменниця переконливо демонструє, як атмосфера безкарності, насильства та руйнування соціальних норм сприяє вивільненню найнижчих людських інстинктів. Показовим у цьому аспекті є образ Яші на прізвище Змій – вихідця з маргінального середовища, який в умовах війни перетворюється

на жорстокого злочинця та гвалтівника [3, с. 173 – 179]. Прикметно, що його кримінальна поведінка постає не лише наслідком особистісних вад, а й результатом руйнівного впливу воєнної дійсності, яка легітимізує насильство як спосіб самоствердження та досягнення влади над іншими. Через долю цього персонажа авторка порушує одну з ключових проблем сучасної антимілітарної прози – проблему моральної деградації людини в екстремальних історичних обставинах. Війна в романі постає не як простір героїки чи романтизованого подвигу, а як чинник руйнування людської особистості, соціальних зв'язків і моральних орієнтирів. Симптоматично, що жертвою насильства стає Улянка – подруга дитинства Яші, яка згодом свідомо обирає шлях захисту держави та стає снайперкою Збройних сил України. У такий спосіб С. Талан зміщує акценти із традиційних мілітарних сюжетів на внутрішній світ людини, її моральний вибір, психологічні травми та екзистенційні випробування. Знакові події війни, образи військових операцій чи батальних протистоянь відходять на другий план. Натомість у центрі художньої уваги опиняється людина, поставлена перед викликами жорстокої реальності, її втрати, страхи, розчарування та боротьба за збереження власної людяності. Саме така антропоцентрична модель зображення війни становить одну з визначальних ознак антимілітарного дискурсу сучасної української прози.

Проблема колабораціонізму та зради в сучасній українській прозі про російсько-українську війну осмислюється в морально-етичному й антропологічному вимірах. Образи колаборантів репрезентують деформацію ціннісних орієнтирів, моральну деградацію та криміналізацію свідомості в умовах війни. Колабораціоністське середовище постає як простір дегуманізації, у якому нівелюються межі між політичним злочином і кримінальним насильством. У структурі антимілітарного дискурсу ці образи виконують аксіологічну функцію, увиразнюючи руйнівний вплив війни на людську особистість. Відтак війна постає не лише як збройне протистояння, а як антропологічна криза, що зумовлює руйнування моральних засад людського співіснування.

Характерною особливістю сучасної української прози про російсько-українську війну є поглиблений психологізм у моделюванні образів персонажів, які опиняються по іншій бік національного та морального вибору. У більшості творів сепаратисти постають не лише як носії певної політичної позиції, а й як складні психологічні типи, внутрішній світ яких формується під впливом особистісних травм, соціальної фрустрації, почуття меншовартості та накопичених життєвих образ. Автори зосереджують увагу на механізмах психологічної трансформації таких персонажів, простежуючи поступове наростання деструктивних тенденцій у їхній свідомості та поведінці.

Показовим у цьому контексті є образ Бучі-Буслаєва в романі Г. Вдовиченко «Маріупольський процес». Художня концепція персонажа вибудовується навколо його патологічної схильності до жорстокості та моральної девіації. Епізоди знущання над твариною,

насильства щодо жінки та систематичного приниження підлеглих виконують не лише сюжетотворчу, а й характерологічну функцію, виявляючи глибинні деформації особистості [2, с. 27]. Водночас авторка унікає спрощеної демонізації героя, надаючи його образу психологічної багатомірності. Агресивність Бучі поєднується з внутрішньою невпевненістю, хронічною тривожністю, прихованими страхами та постійним очікуванням поразки. Персонажі подібного типу постають не стільки носіями політичної ідеології, скільки репрезентантами антропологічної кризи, породженої середовищем насильства, страху та всездозволеності. Саме тому психологічний аналіз образів сепаратистів у сучасній військовій прозі стає важливим інструментом художнього осмислення руйнівного впливу війни на людську свідомість і моральні засади буття.

У межах антимілітарного дискурсу особливого значення набуває проблема дегуманізації особистості в умовах війни. Письменники послідовно демонструють, як воєнна реальність актуалізує приховані деструктивні імпульси людської психіки, сприяючи моральній деформації та втраті гуманістичних орієнтирів. У цьому контексті продуктивною видається архетипна інтерпретація образів крізь призму концепції К.-Г. Юнга. Війна постає тим середовищем, у якому архетип Тіні починає домінувати над Самістю, витісняючи моральні імперативи агресією, страхом і прагненням самозбереження будь-якою ціною. Відтак персонажі нерідко стають заручниками власних підсвідомих потягів, що зумовлює їхні моральні компроміси та трагічні помилки. Показовим у цьому аспекті є образ Геннадія з роману С. Талан «Ракурс» [1]. Герой усвідомлює хибність свого вибору та розуміє, що його кохана Люба, носійка чіткої національної ідентичності й громадянської позиції, ніколи не схвалить його долучення до сепаратистського середовища. Однак внутрішня слабкість, соціальний тиск та поступове підпорядкування деструктивним ідеологічним впливам приводять персонажа до співучасті у ворожому таборі. Подальші докори сумління та неможливість подолати почуття провини після загибелі Люби формують трагічний вимір його образу. Через подібні персонажі сучасна воєнна проза демонструє, що справжня трагедія війни полягає не лише у фізичних втратах, а й у руйнуванні моральної цілісності людини, деформації її світоглядних орієнтирів та втраті здатності до відповідального етичного вибору.

У межах антимілітарного дискурсу сучасної української прози також особливої ваги набуває проблема моральної деградації особистості під впливом війни та механізмів легітимації насильства в умовах воєнного хаосу. Письменники неодноразово акцентують увагу на тому, що для частини цивільного населення причетність до збройних формувань, володіння зброєю та відчуття належності до колективної сили стають чинниками трансформації моральної свідомості. Перебуваючи в межах воєнізованої структури, індивід поступово втрачає відчуття особистої відповідальності, розчиняючись у колективному суб'єкті війни та виправдовуючи власні злочини необхідністю

виконання наказів чи підпорядкуванням військовій дисципліні. Показовим у цьому контексті є образ Філіна в романі С. Талан «Повернутися дощем». Колишній полковник української міліції після переходу на бік окупаційних сил постає втіленням моральної деградації, втрати професійної честі та деформації особистісної ідентичності. У художній структурі твору персонаж репрезентує тип колаборанта, який реалізує себе через насильство, приниження людської гідності та демонстративне нехтування базовими гуманістичними цінностями [3, с. 119–121]. Його жорстокість щодо полонених, схильність до фізичного й психологічного терору, використання людей як засобу досягнення власних цілей увиразнюють процес дегуманізації особистості, спричинений війною. Особливо вагомим символічним навантаженням набуває епізод із понівеченим українським прапором, який лежить у кабінеті Філіна під порогом і використовується як предмет щоденної наруги. У поезії твору цей образ функціонує як важливий національний символ, навколо якого вибудовується морально-ціннісний конфлікт. Наруга над прапором постає не лише актом демонстративної лояльності до окупаційної влади, а й спробою приниження української національної ідентичності та символічного підкорення українського простору.

Сучасні письменники акцентують увагу на тому, що імперська свідомість окупантів ґрунтується на жорсткій ієрархії підпорядкування, у межах якої знецінюється не лише противник, а й союзники або ситуативні поплічники. Показовим у цьому контексті є роман С. Талан «Ракурс», де через образ російського офіцера Козиря репрезентовано механізми морального приниження та дегуманізації людини. Сепаратист Геннадій, який спочатку сприймав російських військових як союзників, поступово усвідомлює власне принизливе становище та колоніальний характер нав'язаних відносин. Постійні знущання, презирливе ставлення та відверта неповага з боку російських офіцерів руйнують його ілюзії щодо «спільної справи» й спричиняють внутрішню світоглядну кризу [4, с. 173–179]. У такий спосіб письменниця демонструє поступове прозріння персонажа та деконструкцію міфу про так зване «визволення» Донбасу.

Однією з наскрізних тем сучасної антимілітарної прози є проблема дегуманізації людини в умовах війни. Російські військові та представники окупаційних структур у багатьох творах постають носіями імперської ідеології, для якої поняття честі, людської гідності та моральної відповідальності втрачають свою цінність. У романах Г. Вдовиченко, С. Талан, Н. Фіалко, Є. Положія та інших авторів систематично відтворюються сцени фізичного насильства, катувань, приниження полонених та демонстративного нехтування міжнародними нормами ведення війни. Так, у романі Г. Вдовиченко «Маріупольський процес» особливої емоційної напруги набувають епізоди жорстокого поводження з українськими військовополоненими. Поранений доброволець Петрович стає жертвою безпідставної розправи лише через свою

участь у захисті держави, тоді як інший персонаж – Роман – зазнає систематичних катувань і принижень. Художня репрезентація цих подій акцентує увагу не на батальному вимірі війни, а на її антигуманній сутності та руйнівному впливі на людську особистість. Подібну художню стратегію простежуємо і в романі Є. Положія «Іловайськ», де трагедія так званого «зеленого коридору» постає одним із найяскравіших прикладів порушення елементарних принципів військової честі та гуманності. Розстріл беззбройних українських військових набуває у творі символічного значення, перетворюючись на художню метафору зради, підступності та повного нівелювання моральних засад війни [5, с. 170]. Аналогічні мотиви актуалізуються у творах С. Талан «Оголений нерв» і «Повернутися дощем», а також у романі Н. Фіалко «Обірвана струна», де натуралістичні сцени насильства виконують функцію художнього викриття антигуманної природи війни. Водночас письменники послідовно протиставляють жорстокості та моральній деградації образи персонажів, які навіть в екстремальних обставинах зберігають людяність і вірність моральним принципам. Показовим є образ Михайла з роману Н. Фіалко «Обірвана струна». Попри важке поранення та смертельну небезпеку, герой наполягає на евакуації тіл загиблих побратимів, виявляючи глибоке усвідомлення морального обов'язку перед полеглими [4, с. 163]. У цьому випадку гуманістичні цінності домінують над інстинк-

том самозбереження, а відповідальність за гідне вшанування загиблих стає виявом високої моральної культури персонажа.

Висновки. Антимілітарна репрезентація російсько-української війни в сучасній українській прозі постає як цілісна художньо-естетична система, у межах якої воєнний дискурс інтерпретується крізь призму антропологічної, психологічної та гуманітарної катастрофи. У структурно-семантичному вимірі зазначена парадигма актуалізує механізми художньої деконструкції мілітарних міфологем, зокрема деміфологізації уявлень про війну як простір героїзації та сакралізації насильства. Ключовими маркерами цієї наративно-дискурсивної моделі виступають психологізація воєнного досвіду, що реалізується через поглиблену інтроспекцію персонажів і репрезентацію травматичного досвіду; інтертекстуальна та ідеологічна деконструкція імперських і колоніальних дискурсів; а також репрезентація процесів дегуманізації суб'єкта як наслідку екстремальних соціокультурних і воєнних практик. У цьому контексті антимілітарний дискурс функціонує як аксіологічно навантажений художній механізм переосмислення воєнної реальності. Перспективи подальших наукових студій вбачаються у гендерній репрезентації воєнного наративу, компаративному аналізі української та світової антивоєнної прози, а також у дослідженні трансформацій поетики війни в умовах медіатизації та цифровізації сучасного культурного простору.

Література:

1. Талан С. Ракурс: роман. Харків : Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля». 2018. 320 с.
2. Вдовиченко Г. Маріупольський процес: роман. Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2015. 288 с.
3. Талан С. Повернутися дощем. Книга 1: роман. Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2022. 384 с.
4. Фіалко Н. Обірвана струна. Тернопіль : Богдан, 2016. 352 с.
5. Положий Є. Іловайськ: Розповіді про справжніх людей. Харків : Фоліо, 2017. 378 с.
6. Літературна енциклопедія: у 2 томах. Т. 2. Авт.-укладач Ю. І. Ковалів. Київ : ВЦ: «Академія», 2007. 624 с.

References:

1. Talan, S. (2018). Rakurs [Perspective] (Novel). Kharkiv : Klub Simeinoho Dozvillia. 320 p. [in Ukrainian].
2. Vdovychenko, H. (2015). Mariupolskyi protses [The Mariupol Process] (Novel). Kharkiv : Klub Simeinoho Dozvillia. 288 p. [in Ukrainian].
3. Talan, S. (2022). Povernutysia doshchem. Knyha 1 [Return in the Rain. Book 1] (Novel). Kharkiv : Klub Simeinoho Dozvillia. 384 p. [in Ukrainian].
4. Fialko, N. (2016). Obirvana struna [The Broken String]. Ternopil : Bohdan. 352 p. [in Ukrainian].
5. Polozhii, Ye. (2017). Ilovaisk: Rozpovidi pro spravzhnikh liudei [Ilovaisk: Stories about Real People]. Kharkiv : Folio. 378 p. [in Ukrainian].
6. Kovaliv, Yu. I. (Ed.). (2007). Literaturna entsyklopediia [Literary Encyclopedia] (Vol. 2). Kyiv : Akademiia. 624 p. [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 10.07.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 14.08.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.09.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

